

מפרט מבחן המיצ"ב בעברית לכיתה ב', תשע"ד (2014)

מבחן המיצ"ב הפנימי נועד לספק למורי המקצוע עברית כלי הערכה הנוסף על כלי ההערכה המשמשים אותם בבית הספר לאורך השנה. המבחן משקף את הידע ואת המיומנויות הנדרשים מתלמידי כיתות ב' לפי נושאי הלימוד, ולכן התובנות הפדגוגיות מבדיקות המבחנים יוכלו לסייע לצוות הוראת המקצוע בבית הספר לשפר את ההוראה והלמידה בכיתה.

במבחן נבדקים ארבעה תחומים, ואלה הם :

1. **קריאה וכתובה של מילים** : פענוח של מילים מנוקדות וכתוב של מילים או של צמדי מילים ;
2. **הבנת הנקרא**: הבנה של משפטים, של טקסטים קצרים ושל טקסטים ארוכים מסוגות שונות ;
3. **הבעה בכתב**: כתיבה של טקסטים למטרות שונות ;
4. **לשון ומטה-לשון**: הבנה של רכיבי לשון ושל מילים בזיקה להבנת הנקרא ולהבעה בכתב.

תחום	רכיבי הערכה	משקל יחסי	הערות
<p>1. קריאה וכתיבה של מילים לפי תכנית הלימודים*: פרקים ג, ד, הישגים 3, 4</p> <ul style="list-style-type: none"> קריאה של מילים מנוקדות בהקשר תחבירי-סמנטי כתיב נכון של מילים שכיחות בחלקי דיבור שונים (כגון שמות, פעלים ומילות תפקוד) 	<ul style="list-style-type: none"> פענוח מדויק של מילים מנוקדות ייצוג גרפי-פונטי תקין של מילים ייצוג מורפולוגי נכון של כל רכיבי המילה 	כ-15%	<ul style="list-style-type: none"> כתיב נכון נבדק במשימת ההכתבה ובחלק ממטלות המבחן. (ראו הנחיות להכתבה בנספח 2)
<p>2. הבנת הנקרא לפי תכנית הלימודים*: פרקים ג, ד, הישגים 4, 5, 6</p> <p>הבנה של טקסטים למטרות סיפור, מידוע והפעלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> הבנה של טקסטים קצרים (משפטים, פסקות, טקסט קצר בהיקף של עד 80 מילים) הבנה של טקסטים ארוכים (בהיקף של 200-280 מילים) 	<ul style="list-style-type: none"> איתור וזיהוי מידע פרשנות והיסק יישום, הערכה וביקורת 	כ-45%	<ul style="list-style-type: none"> הטקסטים כתובים בכתיב מלא ובניקוד חלקי עד מלא.
<p>3. הבעה בכתב לפי תכנית הלימודים*: פרקים ג, ד, הישגים 2, 3</p> <p>כתיבה של טקסטים למטרות שונות:</p> <ul style="list-style-type: none"> כתיבת תשובות לשאלות כתיבת טקסט העומד בפני עצמו 	<ul style="list-style-type: none"> תוכן ומבנה לשון כתב 	כ-25%	<ul style="list-style-type: none"> כתיבת תשובה בהיקף של שתיים-שלוש שורות כתיבה לפי גריין (כגון כותרת או איור)

הערות	משקל יחסי	רכיבי הערכה	תחום
	כ-15%	<ul style="list-style-type: none"> הכרת המושגים המודגשים בתכנית הלימודים שימוש בידע לשוני למטרות הבעה והבנה שימוש תקין במבנים לשוניים 	<p>4. לשון ומטה-לשון לפי תכנית הלימודים*: פרקים ג, ד, הישג 8</p> <ul style="list-style-type: none"> משמעות מילים משפחות מילים סדר אלפביתי (חיפוש במילון) מבנה משפט התאם בשם (מין, מספר) ובפועל (מין, מספר, גוף, זמן) סימני פיסוק

* תכנית הלימודים לבית הספר הממלכתי והממלכתי-דתי חינוך לשוני: עברית – שפה, ספרות ותרבות (תשס"ג), ירושלים: האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך, התרבות והספורט.

נספח 1

1. קריאה וכתבייה של מילים – פירוט ממדי הערכה

- א. פענוח מדויק של מילים מנוקדות הנתונות בתוך הקשר
- ב. כתיב נכון של מילים המתבסס על איות מדויק של כל צלילי המילה, כתיב נכון של אותיות השורש, כתיב נכון של תחיליות וסופיות של מילים, כתיב נכון של אותיות השימוש

2. הבנת הנקרא – פירוט ממדי ההבנה

- א. איתור זיהוי מידע
- איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט
 - זיהוי קשרים מפורשים בטקסט, כגון קשרי זמן וקשרי סיבה ותוצאה
- ב. פרשנות והיסק
- הבנת רעיונות המשתמעים מתוך הטקסט
 - הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הטקסט
 - הבנת קשרים לוגיים בלתי מפורשים בתוך טקסט ובין טקסטים (מילוליים וחזותיים)
 - מיון פריטים המופיעים בטקסט וארגונם
 - השוואה בין פרטי מידע
 - הבנת יחסים בין הדמויות בטקסט
 - הבנת התכונות של הדמויות לפי הטקסט
- ג. יישום, הערכה וביקורת
- העלאת השערות בהסתמך על הטקסט
 - הבעת עמדה אישית על הטקסט
 - הבעת עמדה אישית על הדמויות בטקסט ועל מעשיהן
 - יישום הנלמד מן הטקסט בהקשרים מוכרים

3. הבעה בכתב – פירוט ממדי הערכה

א. תוכן ומבנה (כ-70%)

- צמידות לנושא ולמטרת הכתיבה
- פיתוח התוכן והרחבת הרעיונות באופן התורם לטקסט
- מודעות לנמען (יש בטקסט כל הפרטים הדרושים לנמען לשם הבנת הכתוב)
- לכידות: יצירת רצף הגיוני בין משפטים, בין רעיונות ובין חלקים שונים של הטקסט
- קישוריות: שימוש מגוון ויעיל באזכורים, בצייני שיח ובמילות קישור

ב. לשון (כ-25%)

- משלב לשון התואם את השפה הכתובה באוצר מילים, במבנים מורפולוגיים ובמבנים תחביריים
- תקינות דקדוקית: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (יחיד-רבים, זכר-נקבה)
- פיסוק: נקודה וסימן שאלה בסוף משפט
- כתיב: כתיב תקין ברובו (לא נדרשת הבחנה בין כתיב מלא ובין כתיב חסר)

ג. כתב (כ-5%)

- כתב ברור וקריא

4. לשון ומטה-לשון – פירוט הנושאים

- פירוש מילים וביטויים מתוך הקשר
- זיהוי והפקה של מילים מאותו שורש, התאם בשם העצם ובשם התואר (מין, מספר) ובפועל (מין, מספר, גוף וזמן)
- הכרת הסדר האלפביתי החיצוני והפנימי, שלפיו מסודרות המילים במילון עברי-עברי
- שימוש תקין במבנים לשוניים
- הכרת התפקיד של נקודה ושל סימן שאלה ושימוש תקין בהם

נספח 2

הנחיות להכתבה

במשימת ההכתבה יש משפטים שמילה או צירופי מילים מודגשים בהם. יש להקריא תחילה את כל המשפט, ובתום הקראת המשפט יש להקריא פעמיים את המילה או את צירופי המילים המודגשים בו. יש לחזור ולהקריא את המילה או את צירופי המילים המודגשים, לפי צורכי התלמידים.

דוגמה להכתבת מילה

(למורה בלבד – לא להקראה לתלמידים)

יש להקריא לתלמידים את כל המשפט:

"רוחות נְשָׁבוּ כל הלילה".

לאחר מכן יש לומר:

"כְּתָבוּ : נְשָׁבוּ".

אפשר לחזור ולהקריא את המילה "נְשָׁבוּ" פעם נוספת או יותר, לפי הצורך.